

www.strik.rs

www.strik.rs

UREDNIKA
Ljubica Pupezin

© 2020, Asja Bakić

© 2020, Štrik za Srbiju, Bosnu i Hercegovinu i Crnu Goru

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige
ne sme se umnožavati ni u kom obliku bez prethodne
dozvole izdavača ili vlasnika izdavačkih prava.

ASJA BAKIĆ

Sladostrašće

Beograd, 2020.

Sadržaj

<i>Muški jarak</i>	7
1998	25
<i>Sljepilo</i>	41
<i>Gretel</i>	55
<i>Mama</i>	75
<i>Otmica</i>	83
<i>Δάφνη</i>	103
<i>Dorica Kastra</i>	121
1740	139
MČVP	165
<i>Patnje mlade Lotte</i>	173

Muški jarak

1.

Telefon je uporno zvonio. U vrijeme tog poziva prolazila sam kroz fazu neprestanog ležanja. Tjedan dana nisam izašla iz kuće, stalno u istoj odjeći u krevetu i izvan njega, uglavnom prekrivena dekom preko glave – u polumraku nisam razmišljala ni o čemu. Čekala sam da život prođe. Suprug me pokušao animirati neuvjerljivim pozivima na koncerte i u kino, ali nisam bila raspoložena za druženje. U sedam dana zube sam oprala samo nekoliko puta, umila se nisam nijednom. Povremeno bih se pretvarala da nešto čitam, ali gledala sam kroz slova, kroz papir, čak i kroz muža koji mi je, sjedeći za stolom, uvijek bio okrenut leđima.

Kad je telefon zazvonio, iznenadili smo se jer je bila nedjelja kasno uvečer. Inače nas nitko u to vrijeme nije zvao. Jedva sam ustala iz kreveta da se javim.

– Dobra večer, čula sam ženski glas. Oprostite što ova-ko kasno zovem, ali htjela bih od vas kupiti komad zemlje. Parcelu Muški jarak. Dosta je strma, ima bunar i malo bagrema. Platila bih odmah, u kešu.

Žena se nije predstavila, nije provjerila je li dobila pravi broj.

– Muški jarak? Gdje je to?, pitala sam.

– Sigurna sam da znate, rekla je.

– Mislim da ste pogriješili broj.

– Nisam, odgovorila je. Nazvat ću vas za nedjelju dana, u isto vrijeme. Doviđenja.

Uhvatila me lagana vrtoglavica. Muž me upitno gledao, ništa mu nije bilo jasno.

– Muški jarak?, rekao je. Treba provjeriti.

Naravno, kao što sam i mislila, nikakvu parcelu pod tim imenom nismo posjedovali ni muž ni ja. Raspitali smo se, ništa. Prošlo je više od mjesec dana, telefon nije zvonio. Već sam skoro bila zaboravila na anonimni poziv kad su iznenada zvali iz katastra da kažu kako se potkrala greška i da je suprugu netko od rođaka u nasljedstvo ostavio parcelu Muški jarak u Bilogori.

– Koji rođak?, pitao je.

Rekli su ime za koje nikad nije čuo.

– Godek? Moji se ne prezivaju tako.

Zemlja je po svim papirima bila njegova, iako ga nitko nije zvao na ostavinsku raspravu. Uz dokumente koje je naknadno morao otići potpisati, dobio je malenu fotografiju zalijepljenu na komad kartona. Na pozadini kartona netko je sitnim slovima dopisao: pogled na kuću I. Godeka, Bilogora. Dali su mu i maleni notes pohabanih zelenih korica koji je pripadao navodnom rođaku, inženjeru šumarstva Ivi Godeku.

Dva dana kasnije, nepoznata je žena opet zvala.

– Hoćete li prodati Muški jarak?

Kuću s fotografije nije spominjala. Činilo se da za nju ne zna.

– Moramo razmisliti, rekla sam. Zemlju još nismo ni vidjeli.

Bilo mi je čudno kako je za Jarak znala prije nas, ali nisam joj to htjela reći. Pomislila sam da možda radi u katastru ili sudu, pa ima uvid u zemljišne knjige i dokumente.

– Ako budete išli gledati, rekla je žena, odite krajem oktobra. Svjetlo tad najbolje pada.

– Pada na što?, pitala sam.

Žena je, međutim, već spustila slušalicu.

– Nešto s ovom zemljom nije u redu, požalila sam se suprugu.

Muž se složio sa mnom. Činilo se da će nam taj komad zemlje donijeti samo probleme. Ipak, zanimalo me kako Muški jarak izgleda i otkud slika među dokumentima.

Na fotografiji se mogla vidjeti seoska kuća skrivena iza drvene ograde i napola potrošene bale sijena. Iznad Bilo-gore, u pozadini, nakupili su se oblaci. Nije se moglo vidjeti odakle svjetlo dolazi. Kolnik je bio blatnjav, na drveću nije bilo lišća. Dugo sam gledala sliku. Bilo mi je odmah jasno da je na njoj jesen, ali nisam mogla odrediti gledam li oktobar. Htjela sam povezati padanje svjetlosti na Muški jarak s fotografijom seoske kuće. Činilo se da telefonski poziv nije bio slučajnost i da, samim tim, ni mje-

sta nisu slučajno povezana s nama. Provjerila sam prezime Godek. Bilo je poljsko i značilo je pomirenje i slavu u jednom. Iznenadilo me koliko je suprug bio nezainteresiran. Kao da ga se zemlja nije ticala. Kad sam rekla da bih voljela otići pogledati parcelu prije nego je prodamo, nije htio ići sa mnom.

– Uskoro će deseti mjesec, rekla sam uvrijeđeno, zar te Muški jarak nimalo ne zanima?

– Zanimat će me kad dobijemo novac.

Meni pare nisu bile ni na kraj pameti. Danima nisam mogla zaspati. Zamišljala sam kako taj komad zemlje izgleda uživo: kakvo je drveće, kakav je bunar. Čitav sam deveti mjesec preležala u blagoj nesvjestici.

Krajem oktobra sjela sam u auto i krenula. U blizini Muškog jarka bilo je nekoliko kuća, uglavnom napuštenih, ali uspjela sam pronaći osobu koja mi je znala pokazati parcelu koju tražim.

– Tu smo, rekao je seljak. Vaše je od ove ograde, pa sve dok ne izbijete na drugu stranu koja je skroz pokošena. Ovaj zarasli dio, to je Muški jarak.

Parcela nije bila mala, ali izgledala je tako jer je bila pritišnjena krajolikom. Okolno je zemljište bilo obrađeno, samo je Jarak bio zapušten.

– Ako vam nešto zatreba, zovite, rekao je muškarac.

Prije nego se stigao udaljiti, upitala sam ga:

– A Godekova kuća?

– Kakva kuća?, pitao je seljak začuđeno.

Pokazala sam mu sliku.

– Ovdje nikad nije bilo nikakvih Godeka a ni kuće, odgovorio je.

Kad se seljak udaljio, na parcelu sam ušla pograbljena kao da sam za radnim stolom a ne u prirodi. Leđa su me boljela i poželjela sam se što prije vratiti u krevet. Bol je zapravo postajala nepodnošljiva. Pojačavala se što sam dublje zalazila među bagreme i šiblje. Na sredini Muškog jarka bila je mala čistina. Dok sam do nje stigla, ruke su mi bile posve izgrebane. Gledala sam imam li se gdje odmoriti. Bunar nisam vidjela. Htjela sam nazvati muža, ali nije bilo signala. Na kraju sam skinula jaknu, bacila je na zemlju i sjela leđa naslonjenih na drvo akacije.

Umalo sam zaboravila notes inženjera Godeka. Muž ga je gurnuo u ladicu mog pisaćeg stola zajedno s drugim papirima. Nisam prije puta stigla detaljnije pogledati što unutra piše.

Bol u vratnoj kralježnici neprestano se pojačavala, kao da se čitav komad zemlje svalio na moja leđa. Izvadila sam nestrpljivo notes iz unutarnjeg džepa jakne. Prva polovica bila je prazna. U drugom dijelu Godek je u dva navrata sitnim slovima tumačio, nečitljivo, nekakav stari zakon, a onda je iza toga vodio „Blagajnički dnevnik”. Primici na jednoj, izdaci na drugoj strani. Pokušala sam pročitati što u tim bilješkama piše. Odmah sam prepoznala riječi: *šef sekcije, Ministarstvo finansija, radovi, troškovi za iznošenje, međenje*, a onda sam došla do dijela rečenice koji me u potpunosti zbunio: *to se može (...) po čl. 86 zakona o dušama*. Misli-la sam kako se inženjer Godek sigurno zbunio jer bi tu

valjda trebalo stajati *šumama*, ali ne – pisalo je doista dušama. Što sam više u tu riječ gledala, postajalo mi je jasnije da nije u pitanju nikakva pogreška. Godek je riječ napisao ispravno.

Blagajnički je dnevnik bilježio različite troškove i dužnike, ali nisam se imala vremena baviti njima. Nizali su se iznosi koji mi nisu govorili puno. Jedva sam ustala. Htjela sam prije povratka napraviti još jedan krug i pokušati naći bunar. Čim sam se udaljila od akacije i zašla među šiblje, osjetila sam kako mi glasno zuji ušima. Zujanje nije prestajalo ni kad sam sjela za volan. Ponijela sam ga sa sobom u Zagreb.

Muža sam zatekla kako sjedi za kuhinjskim stolom i nervozno trlja oči. Kad me pogledao, jedno mu je oko bilo krvavo.

– Opet te muče alergije?, pitala sam.

Kapi koje je koristio nisu pomogle. Na kraju smo se oboje ispružili na krevet da odmorimo. Nisam znala kako započeti razgovor o Muškom jarku. Muž nije pokazivao nikakav interes. Gledala sam ga postranice. Lice mu se izobličilo, djelovao je kao stranac koji se slučajno našao u mojoj postelji. Ležao je mirno, zatvorenih očiju i duboko disao. U zadnje sam vrijeme znala boraviti odsutno kraj njega, udubljena u vlastite misli. Oboje smo, zapravo, bili jednako suzdržani, ali moje se neraspoloženje personificiralo i uvaljivalo između nas. Uvjeravala sam samu sebe da sam uvijek bila takva, ali to je bila laž. Nisam se mogla sjetiti kad me počela obuzimati tuga.

– Zemlja koju prodajemo, nisam sigurna zašto je žena koja nas je zvala želi. Parcela je sasvim zarasla. Ne liči ni na što.

Muž je šutio. Povremeno je rukom doticao iziritirano oko.

– Bunar nisam mogla naći. Leđa su me zaboljela, pa sam se morala vratiti. Možda bi mogao poći sa mnom da vidimo zajedno o čemu se radi.

– Ne ide mi se u to selo, nemam pojma otkud mi ta zemlja, rekao je muž.

– Možda bi bilo najbolje da... Htjela bih...

Prije nego sam uspjela otvoriti usta da izgovorim misao do kraja, telefon je zazvonio. Zvuk je bio prodorniji, kao da ga je u međuvremenu netko pojačao.

– Halo!, čula sam prepoznatljiv ženski glas. Jeste li išli vidjeti zemlju?

– Jesam. Tamo nema ničega. Nema čak ni bunara koji ste spominjali.

– Bunar je sigurno tamo. Kad se možemo naći?

– Morala bih otići ponovo s geodetom, lagala sam.

Nisam htjela prodati zemlju. Ne znam zašto, ali nisam se mogla rastati od nje.

– Zašto uopće želite Muški jarak?, pitala sam.

– Iz sentimentalnih razloga, rekla je žena kratko.

Nije htjela elaborirati.

– Možete li mi ostaviti svoje ime i broj telefona da vas mogu kontaktirati?, pitala sam.

– Ja ću nazvati vas, rekla je žena i naglo poklopila slušalicu.

Naravno da sam sanjala Muški jarak. U snu sam bunar nalazila bez problema. Bio je natkriven limenom plohom, a netko je odozgo poredao kamenje da lim ne spadne. San se ponavljao i svaki bih se put probudila s blagim tinitusom. Oči bih otvorila uvijek u istom trenutku – nakon što bih posegnula rukom da sklonim neku od teških kamenica.

Mjesec dana ranije, muž mi se požalio da noću ne može zaspati zbog lupanja srca. Šum njegovog krvotoka vječno ga je progonio. U svakom je trenutku bio svjestan vlastitog života i to ga je izluđivalo. Potom je počelo zujanje u ušima. Noću je ostajao budan i vidjelo se da je iscrpljen do iznemoglosti. Otišao je napraviti sve pretrage kod liječnika, snimio kralježnicu, napravio doppler karotida, magnetnu rezonancu – sve, ali nalazi su bili u redu. Zujanje je došlo niotkud. Sad je tinitus polako prelazio i na mene.

– Drugi su spokojni jer ne razmišljaju stalno o tome da su živi, ali ja, ja sam neprestano nervozan jer mi vitalni znakovi izbijaju u prvi plan.

Nisam tad mogla razumjeti što govori, ali kako se moj tinitus pojačavao, počela sam shvaćati njegov problem: glava mi je bila školjka u kojoj glasno huči ogromna rijeka. Nisam se žalila mužu, njegovo je oko ostalo zakrvavljeno i nisam ga htjela zamarati. Oboje smo zaglavili u vlastitim tjeskobama i nismo mogli o njima najbolje govoriti.

Kad je telefon idući put zazvonio, nisam se javila.

– Ne želim prodati zemlju, rekla sam suprugu.

– Zašto?, pitao je.

– Ne znam objasniti zašto, ali poslušaj me.

– U redu, rekao je.

Shvatila sam, grleći muža, da Muški jarak za mene također ima sentimentalnu vrijednost i da se ne mogu od njega odvojiti.

2.

Telefon je zvonio uporno, svaki dan u isto vrijeme. Prestala sam se javljati, ali nisam imala snage ukinuti liniju. Znala sam da će me zvuk zvonjave progoniti čak i ako iščupam telefon iz zida. Pred sam početak zime rekla sam mužu, koji je i dalje odbijao poći sa mnom, da je vrijeme da ponovno obiđem Muški jarak i probam naći bunar.

Probijala sam se kroz akacije, sad je već bilo osjetno hladnije i zubi su mi cvokotali. Nisam računala s tim da će temperatura na parceli biti sve niža što budem dublje zalazila u njezinu unutrašnjost. Iako nikakve vode nije bilo na vidiku, na licu sam osjećala blizinu rijeke koja hladi zrak. Na kraju sam zastala da dođem do daha. Tinitus me ubijao, kao da mi je netko pištao na uho. Bila sam dezorijentirana. Tutnjalo mi je u glavi.

Nekoliko sam se puta osvrnula oko sebe i pogubljena stala u mjestu. Bilo je sve hladnije. Obula sam tople čizme, ali to uopće nije pomoglo. Studen je probijala kroz zemlju i svaki je moj korak bio težak kao da propadam u duboki snijeg, iako još nijedna pahulja nije pala na tlo. I onda sam ugledala nešto što uopće nije bio bunar, već najobičnija rupa u zemlji.